

простежуються два напрямки: всебічний обсяг усіх якісних сторін суб'єкта та його внутрішня обумовленість – те, що визначає специфіку, унікальність особистості.

Таким чином, проблема осмислення особистості диригента як феномену культури вирішується шляхом створення синтетичного знання про суб'єкт як діалектичну взаємодію об'єктивних та суб'єктивних рис. Особистісний потенціал керівника як творчого генератора художнього колективу сприяє прогресу національного мистецтва, його інтеграції в світовий культурний простір, безпосередньо впливає на новітні процеси культурогенезу. Діяльність диригентів Південноукраїнського регіону є прикладом для системного погляду на предмет і може слугувати матеріалом для наступних наукових розвідок.

### Література

1. Большой психологический словарь / Сост. и общ. Б. Мещеряков, В. Зинченко. – СПб.: Прайм-Еврознак, 2004. – 672 с.
2. Боров Ю. Б. Эстетика / Ю. Б. Боров. – М., 1988. – 496 с.
3. Колесса Н. Ф. Основы техники дирижирования / Н. Ф. Колеса. – К., 1981. – 207 с.
4. Лашченко А. Хоровая культура: аспекты изучения и развития / А. Лашченко. – К., 1989. – 133 с.
5. Словник філософських та культурологічних термінів / За заг. ред. В.І. Полянської. – Херсон, 2014. – 150 с.
6. Философский словарь / Под ред. И. Т. Фролова. – М., 1987. – 590 с.

### References

1. Bolshoi psihologicheskii slovar / [sost. i obsh. B. Mesheriakov, V. Zinchenko]. – SPB. Projm – Yevroznak, 2004. – 672 s.
2. Borev Yu. B. Estetika / Yu. B. Borev. – M., 1988. – 496 s.
3. Kolessa N. F. Osnovy tehniki dirizhirovaniia / N. F. Kolessa. – K., 1981. – 207 s.
4. Lashchenko A. Horovaia kultura: aspekty izuchenia razvitia / A. Lashchenko. – K., 1989. – 133 s.
5. Slovyk filosofskykh ta kulturologichnykh terminiv / [za zag. red. V. I. Polianskoi]. – Herson, 2014. – 150 s.
6. Filosofskii slovar / Pod red. I. T. Frolova. – M., 1987. – 590 s.

УДК 168.522

**Овчарук Ольга Володимирівна,**  
кандидат педагогічних наук, доцент,  
професор кафедри культурології  
та інноваційних культурно-мистецьких проєктів,  
докторант Національної академії  
керівних кадрів культури і мистецтв

## КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ КОНЦЕПЦІЇ ЯК ФОРМИ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ КУЛЬТУРИ ТА ЛЮДИНИ

*На основі аналізу філософського досвіду понять «концепт» та «концепція» у статті осмислено сутність поняття «культурологічна концепція» з позицій пізнавальної парадигми культурології, виявлено її гносеологічний потенціал як форми наукового пізнання культури та людини – об'єктів і суб'єктів культурології.*

*Ключові слова: концепт, концепція, ідея, теорія, культурологічна концепція, форма пізнання, парадигма культурології.*

**Овчарук Ольга Владимировна,** кандидат педагогических наук, доцент, профессор кафедры культурологии и инновационных проектов культуры и искусства, докторант Национальной академии руководящих кадров культуры и искусств

### Культурологические концепции как формы научного познания культуры и человека

В статье на основе анализа философского опыта осмысления понятий «концепт» и «концепция» обоснованно сущность понятия «культурологическая концепция» с позиций познавательной парадигмы культурологии, выявлено ее гносеологический потенциал как формы научного познания культуры и человека – объектов и субъектов культурологии.

*Ключевые слова: концепт, концепция, идея, теория, культурологическая концепция, форма познания, парадигма культурологии.*

*Ovcharuk Olga*, Ph.D. in Pedagogy, Associate Professor, Professor of the Chair of Culturology and Innovative Culture and Arts Projects, Doctoral Student of the National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts

### **The concepts of culture science as the forms of scientific cognition of culture and human-being**

The development of modern humanities encourages further development of science as a cultural expanded system of theoretical and practical knowledge about the culture. Continues to develop the conceptual framework of the methodology of cultural studies, and structural elements - norms, principles, methods, remains a central issue equipment conceptual-categorical apparatus of cultural knowledge.

*Key words:* concept, concept, idea, theory, cultural concept, a form of knowledge, cultural studies paradigm.

Розвиток сучасного гуманітарного знання стимулює подальше становлення культурологічної науки як розгорнутої системи теоретичних та практичних знань про культуру. З огляду на складність пізнання такого об'єкту, як культура, культурологічний спосіб дослідження обумовлює вихід за межі монодисциплінарного підходу, актуалізує використання понятійного апарату та методологічного інструментарію міждисциплінарних дослідницьких програм і комунікативних стратегій. Попри доволі успішне розв'язання сучасними культурологами цих завдань, процес теоретико-методологічної модернізації культурологічного знання ще далекий від свого завершення. Продовжується вироблення концептуальних засад методології культурології, її структурних елементів – норм, принципів, методів, основною залишається проблема становлення понятійно-категоріального апарату культурологічного знання тощо.

Попри наявні ґрунтовні дослідження вітчизняних та зарубіжних вчених (О. В. Антонюк, О. М. Астаф'єва, Ю. П. Богущкий, М. С. Каган, С. Б. Кримський, М. В. Попович, С. С. Неретіна, О. П. Огурцов, Т. І. Орлова, К. Е. Разлогов, В. М. Розін, А. Я. Флієр, П. В. Копнін, В. І. Шинкарук, В. М. Шейко та ін.), присвячені широкому спектру методологічних проблем культурології як складової соціально-гуманітарного знання, недостатньо обґрунтованим у сучасному культурологічному дискурсі залишається поняття «культурологічна концепція», що в теоретичному плані одночасно виступає як категорія та форма наукового пізнання культури. Наявність великої кількості значень та смислів, у яких вживається окреслене поняття у різних сферах гуманітаристики, стимулює до його конкретизації в межах культурологічного знання. Разом з тим залишається відкритим питання щодо можливості залучення поняття «культурологічна концепція» у вимірах осмислення співвідношення понять «людина-культура» у якості двоєдиної складової процесів символічного духовного виробництва, яким визначається специфічно культурне існування людства.

Отже, метою статті є виявлення сутності поняття «культурологічна концепція» з позицій пізнавальної парадигми культурології та виявлення її гносеологічного змісту як форми наукового осмислення культури та людини.

Заданий вектор дослідження обумовлює необхідність звернення до філософського досвіду опрацювання понять «концепт» та «концепція». У зазначеному контексті слід відзначити, що вагомий внесок у процес дослідження вказаних понять як форм наукового пізнання на засадах переосмислення досягнень світової філософії й логіки науки зроблено визначним радянським вченим другої половини ХХ ст. П. В. Копніним та його науковою школою. У працях П. В. Копніна «Гіпотеза та пізнання дійсності» [3], «Ідея як форма мислення» [2] у якості форм мислення розглядаються не тільки судження або умовиводи, а й такі структурні одиниці, як гіпотеза та ідея. Вченим уперше в існуючій науковій літературі було охарактеризовано специфіку форм мислення та пізнання, логічних структур знання та розроблено питання їх типологізації. Як зазначає М. В. Попович, «думка розглянути ідею або концепцію у якості структуроутворювального принципу науки повністю належить П. В. Копніну і має лише віддалену схожість із відповідними сторінками «Логіки Гегеля» [9, 414].

Простежити подальший процес наукового осмислення понять «концепт» та «концепція» можливо на основі порівняльного аналізу їх визначень та зіставлення варіантів їх тлумачення, поданих у довідково-інформаційних виданнях кінця ХХ – початку ХХІ ст. Так, у «Філософському словнику» [14], виданому за редакцією І. Т. Фролова, поняття «концепт» (лат. *conceptus* – поняття) тлумачиться як формулювання, мислений образ, загальна думка, поняття [14, 217]. «Словник іншомовних слів» [11] за редакцією академіка АН УРСР О. С. Мельничука вміщує більш розгорнутий спектр значень досліджуваних понять. Концепт визначається як загальна думка, формулювання, а концепція (від лат. *conceptus* – сприйняття) трактується як система поглядів на певне явище, а також спосіб розуміння якихось явищ. Вказується на те, що представники концептуалізму (напряму середньовічної філософії) П. Абеляр та І. Солбертійський доводили, що загальні поняття не існують поза розумом суб'єкта пізнання незалежно від конкретних речей [14, 450].

Зіставляючи варіанти визначення понять «концепт» та «концепція» в обох виданнях, можна констатувати спорідненість їх інтерпретацій. Про це свідчить зроблений у двох джерелах наголос на смислово-потенціалі концепту у розумінні певних явищ. Доречною, на нашу думку, видається й можливість визначення співвідношення понять «концепт» та «концепція». Відповідно, поняття «концепт» є більш вузьким за змістовим навантаженням, на противагу поняттю «концепція» – ширшому за значенням, що демонструє сукупність певних поглядів на досліджуваний процес або явище.

У сучасних наукових виданнях поняття концепту та концепції розглядаються з різних методологічних позицій гуманітарного знання. Так, авторами-укладачами наукового видання «Философский словарь» [13]

І. В. Андрущенко, О. А. Вусатюка, С. В. Лінецького, А. В. Шуби, «концепція» (від лат. *conceptus* – думка, поняття, *conceptio* – сприйняття) розглядається як провідний задум, конструктивний принцип художнього, технічного та інших видів діяльності; визначальний спосіб розуміння, трактування будь-чого; основна ідея систематичного підходу, основний погляд на предмет, процес або явище; одна з форм наукового пізнання (поряд з ідеями, теоріями та ін.). У такому варіанті тлумачення концепції простежується спільність підходів сучасних вчених із позицією П. В. Копніна, який у концепції за її смисловим навантаженням убачав саме ідею як форму розумового осягнення явищ об'єктивної дійсності, тим самим розкриваючи її евристичний потенціал. Важливо відзначити ще один із аспектів визначення концепції. На думку авторів, іноді концепцією користуються тоді, коли прагнуть висловити думку про ще неусталене знання, його гіпотетичність. Разом з тим, змісту концепції як поняттю властива цілісність розуміння, єдина теоретична спрямованість. У зазначеному вимірі концепція являє собою своєрідний спосіб інтерпретації, спосіб розуміння несамоочевидних наукових висловів» [13, 436].

Структура наукових концепцій складається з наступних елементів: 1) зміст відповідних категорій, ідей, ідеалів, норм; 2) соціокультурні смисли та аксіологічні висловлювання, що висвітлюють розуміння тих чи інших наукових висловлювань та суджень; 3) висловлювання, що відтворюють цілісність об'єкта знання; 4) висловлювання, що розкривають процедури втілення знань у практичну діяльність людини.

В енциклопедичному науковому виданні «Новая философская энциклопедия» [7] визначення аналізованих понять здійснено відомими російськими вченими-філософами С. С. Неретиною та О. П. Огурцовим. Дослідники підкреслюють приналежність понять «концепт» та «концепція» до філософського дискурсу. Спираючись на латинське «*conceptio*» – схоплення, поняття «концепція» тлумачиться як «акт схоплення, розуміння та осягнення смислів у ході мовного обговорення та конфлікту інтерпретацій, або їх результат, представлений різноманіттям концептів, що не відкладаються в однозначних та загальнозначущих формах понять» [7, 425]. Важливим видається акцент, зроблений дослідниками на зв'язку концепції із концептом, а також із розробкою та розгортанням особистісного знання, яке на відміну від теорії не отримує завершеної дедуктивно-системної форми організації, а його елементами є не ідеальні об'єкти, аксіоми та поняття, а «концепти – стійкі смислові згущення, що виникають та функціонують у процесі діалогу та мовної комунікації» [7, 426]. В енциклопедичному культурологічному виданні «Культурология. Энциклопедия» [5, 6], головний редактор и автор проекту С. Я. Левіт, «концепт» (лат. *conceptus* – поняття) інтерпретується як термін, який активно використовується логіками, методологами, лінгвістами, а також дослідниками гуманітарного знання, історії філософії, культурології та ін. Проте, є очевидним, що значення, які вкладаються дослідниками у термін «концепт», можуть розходитися, а його евристичні можливості використовуються недостатньо навіть там, де його застосування є гостро необхідним.

Заслугує на увагу твердження про те, що у когнітивних науках концепт означає основну одиницю збереження та передачі інформації, а також структуру, що віддзеркалює знання та досвід людини; оперативну змістовну одиницю пам'яті, ментального лексикона, концептуальної системи та мови мозку. «Концепт – це уявлення індивіда про смисли, «кванти» знання про реальні та уявні світи; форма обробки суб'єктивного досвіду шляхом підведення його під певні категорії та класи» [5, 985]. Аналізуючи спільність та відмінність підходів у трактуванні досліджуваних понять, здійснених науковцями на різних історичних етапах розвитку наукового знання та з позицій різних наукових парадигм, слід відзначити, що серед дослідників одностайним є розуміння концептів як ядра концепцій, які постають у множинності та незавершеності наукових форм вираження. Це підтверджується й дослідженнями представників сучасного постмодернізму (Ж. Дельоз, Ф. Гваттарі), у яких філософія розуміється як «творчість концептів» [8, 56], а власне, самі концепти розглядаються як «дещо внутрішньо присутнє в думці, умова самої її можливості, жива категорія, елемент трансцендентного досвіду» [8, 11]; як «фрагментарні єдності», що навчають розумінню, а не пізнанню, як «архіпелаг островів» смислу [8, 40].

Безперечно, спільність підходів демонструється дослідниками на рівні усвідомлення ролі концепцій у процесі смислового осягнення певних явищ. З гносеологічних методологічних позицій концепція постає як форма наукового пізнання, яка є способом розуміння, пояснення, тлумачення основної ідеї теорії, але на відміну від теорії не отримує завершеної дедуктивно-системної форми організації та не може бути втілена у чітку логічну систему точних наукових понять. Не менш важливою ознакою концепції є можливість її вироблення на основі загальноновизнаних теорій певної наукової школи. Утім, концепція постає як спосіб розгортання особистісного знання й, відповідно, може бути представлена як авторська концепція, тим самим розкриваючи погляди певного дослідника навіть у формі гіпотетичного знання.

Відмінність інтерпретацій досліджуваних понять ґрунтується на виявленні у сучасних наукових трактуваннях комунікативної природи концептів та концепцій. Це не дозволяє описати їх за допомогою інтенціональної феноменології, яка робить акцент на спрямованості свідомості на річ, утім, сприяє їх подальшому осмисленню у контексті широкого спектру теорій комунікації, адже йдеться про осягнення смислів у процесі мовного обговорення, діалогу та різності інтерпретацій. Таким чином, саме комунікативний аспект може бути використаний як продуктивний чинник обґрунтування сутності поняття «культурологічна концепція». З окреслених позицій привертає увагу ще один важливий акцент, пов'язаний із тлумаченням концепції у вимірах розробки та розгортання особистісного знання. Це, у свою чергу, дає можливість говорити про концепцію як форму віддзеркалення власних, особистісних уявлень та поглядів стосовно певного об'єкта або явища, що

демонструють персональну авторську позицію. Постановка проблеми саме у такому ракурсі забезпечує наявність широкого дослідницького поля, в межах якого тривалий час відбувається дослідження різноманітних за науковим спрямуванням концепцій – філософських, соціологічних, педагогічних, мистецтвознавчих тощо, представлених поглядами конкретних персоналій. Торкаючись питання визначення сутності концепції в системі культурологічного знання, варто зупинитися, передусім, на тих визначниках, які відрізняють культурологічну концепцію від філософської або концепції філософії культури тощо. У цьому зв'язку скористаємося думкою російських вчених-авторів праці «Філософія культури» [12], у якій йдеться про можливості відмежування, перш за все, проблемного поля філософії культури та культурології на основі виявлення специфічних аспектів досліджуваного феномену, тобто культури. Виходячи з цієї логіки, автори пропонують розглядати спектр проблем філософії культури, що окреслюються відношенням культури у її цілісності до таких форм буття, як природа, суспільство, людина. Натомість спрямованість культурологічного знання на конкретні феномени культури – етнічні, історичні, соціальні, професійні тощо, тим самим окреслюючи для нього й відповідну сферу пізнання – етнографічну, соціологічну, семіотичну, історико-мистецтвознавчу. При цьому суб'єктно-ціннісна позиція, очищена від об'єктно-пізнавальної, надає культурологічним роздумам художньої форми втілення [12, 7]. Продовжуючи запропоновану логіку щодо виокремлення проблемного поля культурології, слід підкреслити, що культурологія як гуманітарна дисципліна, на відміну від філософії культури, не ставить своїм завданням розкрити сутнісні основи та універсальні принципи культури. Її мета, на думку сучасних культурологів, – це реконструкція універсальної картини світу, яка визначає цілісне світосприйняття людини конкретної історичної епохи. Разом з тим, становлення культурології як науки відбувається на основі загальнонаукових принципів пізнання, шляхом утворення різних за значенням ціннісно-сміслових концептів, культурологічних концепцій або парадигм, які постають як форми наукового пізнання культури у сукупності її історичних форм. З методологічної точки зору прикладом тлумачення поняття «культурологічна концепція» може слугувати позиція російського дослідника В. М. Розіна, який зазначає: «Говорячи про концепції, або парадигми культурології, я маю на увазі передусім у більшій або меншій мірі усвідомлені (відрефлектовані) теоретичні та методологічні уявлення, які розділяють та використовують представники даних напрямів» [10, 58]. У даному визначенні привертає увагу ототожнення вченим концепції культурології із парадигмою, що зближує його позицію із ідеями автора відомої праці «Структури наукових революцій» Т. Куна. Такий підхід уможливує розгляд культурологічної концепції або парадигми як цілісної системи теоретичних та методологічних положень, сформованих на різних етапах становлення наукового знання про культуру, що демонструють значимі наукові константи, актуальні для розвитку культурології як науки про культуру у сукупності її історичних форм. Разом з тим, будь-яка авторська концепція культури, або цілий напрям, що акумулює спільні моделі поглядів представників наукової думки, спрямованих на впорядкування емпіричних даних та пояснення культурних фактів, постають як форми теоретичного пізнання людиною функціонування та розвитку культури. Залучені до певного історичного контексту, вони як втілення людської думки, формують різноманіття життєвих смислів та загальнолюдських цінностей, генерують домінуючі основи людського існування – смисли, ідеї, ідеали, норми тощо. З огляду на це, культурологічні концепції можуть бути визначені як культурні феномени, що стають невід'ємною складовою процесів породження, функціонування, трансляції змістів та смислів культури. Визначаючи сутність культурологічних концепцій як форм наукового пізнання культури, враховуючи їх гносеологічне значення, слід зауважити, що культурологія як наука принципово відрізняється від усіх інших наук, адже як гуманітарна дисципліна не обмежується вивченням лише культури у сукупності її цільних історичних форм, а виходить на творця культури – конкретного індивіда. Оскільки культура постає як сфера реалізації людської творчості та свободи, що є основою для різноманіття культур та форм культурного розвитку, які виявляються перед кожним наступним поколінням у вигляді сформованих культурних зразків, то таким чином створюється надіндивідуальна логіка культури, яка не залежить від волі окремої людини, втім здатна визначати думки та почуття багатьох людей. Отже, культура як продукт людської творчості сама творить людину, у свою чергу людина через культуру відкриває та змінює світ і саму себе. «Культура – і таким є її визначення in optima forma – людина, homo totus, узятий у всьому потенціалі осмислених здійснень; вона – культ (точніше культивування) людського буття, важка та довготривала сублимація цього буття – від даності матеріалу до блискучої художньої форми. Як підкреслює К. А. Свасьян, створюючи культуру, людина створює себе – йде мова про лінійний контрапункт, аналітичну геометрію, політичну економію або періодичну таблицю елементів, всюди йде мова про людину і весь цей «терплячий лабіринт ліній ретельно складає риси його власного обличчя» [1, 227]. Таким чином, суб'єкт, який сам пізнає культуру, пізнає самого себе. Тобто людина є і суб'єктом, і об'єктом культурології. Як зауважує російський вчений А. А. Радугін, нові смислові основи створюються індивідуальною творчістю, вони народжуються у глибинах людської суб'єктивності. Втім, щоб народилася нова культура необхідно, щоби ці смисли були закріплені у символічних формах у якості зразку, стали смисловими домікантами [4]. Їх створення відбувається у різних соціокультурних сферах – матеріальних та духовних, утім, неодмінно створюється людиною. Саме цим пояснюється необхідністю дослідження означеного феномену культурологічною наукою.

Таким чином, людина як суб'єкт соціально-історичної діяльності, творець та одночасно продукт культури постає як об'єкт культурологічного дослідження. Не менш суттєвим аспектом вивчення є визначення основ, структури та сенсу власне людського існування, а також аналізу сутності та типології людської особистості, творчих можливостей людини та умов, що визначають її поведінку. «Проблема людини в

культурології являє собою особливу точку зору на її предмет – культуру: досліджувані культурологією образи людини – слово культури, сказане нею самою про себе і досить складно зашифроване, а тому вимагає особливої герменевтичної роботи» [6, 931]. Утім, слід зауважити, що не дивлячись на природний інтерес культурології до феномену людини, її підходи суттєво відрізняються від підходів антропології (у всіх її варіантах), філософії, психології, соціології, історії, етнографії та інших наук, хоч і спирається на їх принципи та досягнення. Культурологія з її пріоритетним міждисциплінарним підходом, ставить за мету не просто систематизувати історично та культурно обумовлені образи людини й тим самим створити певну антропологічну схему з претензіями на її завершеність та досконалість, а виявити умови, за яких створюються історично змінні образи людини та механізми їх взаємозв'язку із культурою в цілому, а також з її різноманітними аспектами. Відтак, одним із основних для культурології постає питання про те, якими типами культури визначається та стають необхідними ті чи інші образи та поняття людини, з яких причин відбувається перехід від одних образів та понять людини до інших, а також у яких культурах та при яких умовах можливе їх вільне конструювання для того, щоб перетворити ці образи та поняття в джерело прогнозованих змін культури, яка їх створила. Шляхом до розв'язання окресленого кола завдань має стати звернення до культурологічних концепцій, сформованих видатними мислителями вітчизняної та європейської думки, чії ідеї у свій час не отримали відповідної оцінки та визнання у якості «культурологічних», оскільки культурологічний дискурс не мав у той час самостійного статусу. Тепер сформована культурологічна наука дозволяє прочитати спадщину багатьох мислителів минулого у відповідності із культурологічною стратегією і при цьому виявити спектр ідей та концептуальних побудов, що органічно вписуються у проблемне поле культурології, часом не помічених або не достатньо оцінених сучасниками. Таким чином, факт самовизначення культурології як науки сприяє диференційованому опануванню спадщини гуманітарної думки та маркуванню певних концепцій тих чи інших авторів як культурологічних. Разом з тим, слід врахувати, що культурологічне знання у загальному вигляді не вкладається у власне теоретичний дискурс, властивий для науки в цілому й не може характеризуватися одним лише атрибутом науковості. Йому притаманна і філософічність, і художність та широка варіативна асоціативність. З огляду на це, джерелом аналізу культурологічних концепцій, можуть бути тексти культурологічного змісту – від трактатів та конкретних емпіричних досліджень до жанрів есеїстики філософсько-публіцистичного або художньо-асоціативного характеру, поетичні твори тощо. І цей доволі широкий спектр текстів, незалежно від ступеня їх науковості та аргументованості, можна вважати зразками культурологічної думки, основу якої складають концептуальні погляди її представників. Різноманіття культурологічних концепцій обумовлено наявністю у сфері культури значної кількості проблем, можливістю виявлення різних сторін та граней культури, що стали предметом дослідження, а також динаміки самого культурно-історичного процесу, у якому ті чи інші теорії втрачають актуальність та уступають місце новим, які відповідають вимогам часу.

### Література

1. Кассирер Э. Опыт о человеке / Э. Кассирер; пер. Б. Вимер и др.; сост. С. Я. Левит. – М.: Гардарики, 1998. – 780 с.
2. Копнин П. В. Идея как форма мышления / П. В. Копнин. – М.: Изд-во Киевского ун-та, 1963. – 106 с.
3. Копнин П. В. Гипотеза и ее роль в познании / П. В. Копнин. – М.: Знание, 1961. – 40 с.
4. Культурология: Учеб. пособ. / сост. и отв. ред. А. А. Радугин. – М.: Центр, 2001. – 304 с.
5. Культурология. Энциклопедия: В 2-х т. / Гл. ред. и авт. проекта С. Я. Левит. – М.: РОССПЭН, 2007. – Т. 1. – 1392 с.
6. Культурология. Энциклопедия: В 2-х т. / Гл. ред. и авт. проекта С. Я. Левит. – М.: РОССПЭН, 2007. – Т. 2. – 1184 с.
7. Новая философская энциклопедия / ред. совет: Степин В.С., Гусейнов А.А., Семигин Г.Ю., Огурцов А.П. и др. – М.: Мысль, 2010. – 744 с.
8. Орлова Т. И. Эстетика синтезу: категории, универсалы, парадигмы в контексте художественной творчести / Т. И. Орлова. – К.: Абрис, 2002. – 160 с.
9. Попович М. В. П. В. Копнин: человек и философ / М. В. Попович // Философия не кончается... Из истории отечественной философии. XX век: В 2-х кн. – М.: РОССПЭН, 1998. – Кн. II. – С. 412–425.
10. Розин В. М. Культурология: Учеб. / В. М. Розин. – М.: Гардарики, 2003. – 462 с.
11. Словник іншомовних слів / За ред. академіка АН УРСР О. С. Мельничука. – К.: Головна ред. УРЕ, 1985. – 966 с.
12. Философия культуры. Становление и развитие. – СПб.: Лань, 1998. – 448 с.
13. Философский словарь / Авт. сост. И. В. Андрущенко, О. А. Вусатик, С. В. Линецкий, А. В. Шуба. – К.: А. С. К., 2006. – 1056 с.
14. Философский словарь / Под. ред. И. Т. Фролова. – М.: Изд-во полит. лит-ры, 1986. – 590 с.
15. Философский словарь: разъяснение филос. категорий, понятий, терминов. Описание осн. филос. направлений, философов от античности до современности. Целостный взгляд на философию / И. В. Андрущенко и др. авт.-сост. – К.: А.С.К., 2006. – 1053 с.

## References

1. Kassirer E. Opyt o cheloveke / E. Kassirer; per. B. Vimer i dr.; sost. S. Ia. Levit. – M.: Gardarika, 1998. – 780 s.
2. Kopnin P. V. Ideia kak forma myshleniia / P. V. Kopnin. – M.: Izd-vo Kievskogo un-ta, 1963. – 106 s.
3. Kopnin P. V. Gipoteza i ee rol' v poznanii / P. V. Kopnin. – M.: Znanie, 1961. – 40 s.
4. Kul'turologiia : Ucheb. posob. / sost. i otv. red. A. A. Radugin. – M.: Tsentr, 2001. – 304 s.
5. Kul'turologiia. Entsiklopediia: V 2-kh t. / Gl. red. i avt. proekta S. Ia. Levit. – M.: ROSSPEN, 2007. – T. 1. – 1392 s.
6. Kul'turologiia. Entsiklopediia: V 2-kh t. / Gl. red. i avt. proekta S. Ia. Levit. – M.: ROSSPEN, 2007. – T. 2. – 1184 s.
7. Novaia filosofskaia entsiklopediia / red. sovet: Stepin V. S., Guseinov A. A., Semigin G. Iu., Ogurtsov A. P. i dr. – M.: Mysl', 2010. – 744 s.
8. Орлова Т. І. Естетика синтезу: категорії, універсалії, парадигми в контексті художньої творчості / Т. І. Орлова. – К.: Абрис, 2002. – 160 с.
9. Popovich M. V. P. V. Kopnin: chelovek i filosof / M. V. Popovich // Filosofiiia ne konchaetsia... Iz istorii otechestvennoi filosofii. XX vek: V 2-kh kn. – M.: ROSSPEN, 1998. – Kn. II. – S. 412-425.
10. Rozin V. M. Kul'turologiia: Ucheb. / V. M. Rozin. – M.: Gardariki, 2003. – 462 s.
11. Словник іншомовних слів / За ред. академіка АН УРСР О. С. Мельничука. – К.: Головна ред. УРЕ, 1985. – 966 с.
12. Filosofiiia kul'tury. Stanovlenie i razvitie. – SPb.: Lan', 1998. – 448 s.
13. Filosofskii slovar' / Avt. sost. I. V. Andrushchenko, O. A. Vusatik, S. V. Linetskii, A. V. Shuba. – K.: A.S.K., 2006. – 1056 s.
14. Filosofskii slovar' / Pod. red I. T. Frolova. – M.: Izd-vo polit. lit-ry, 1986. – 590 s.
15. Filosofskii slovar': raz'iasnenie filos. kategorii, poniatii, terminov. Opisanie osn. filos. napravlenii, filosofov ot antichnosti do sovremennosti. Tselostnyi vzgliad na filosofiiu / I. V. Andrushchenko i dr. avt.-sost. – K.: A.S.K., 2006. – 1053 s.

УДК 008

**Барандій Артем Юрійович,**  
аспірант Національної академії  
керівних кадрів культури і мистецтв

### РОЛЬ АВСТРО-УГОРСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ У ФОРМУВАННІ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНЦІВ ГАЛИЧИНИ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ

*У статті аналізуються концепції, які стосуються державної стратегії по відношенню до національних меншин в умовах багатонаціональної держави. На прикладі Австро-Угорщини розглядається модель «м'якого мультикультуралізму» Ч. Кукатаса та наслідки її реалізації для українців Східної Галичини.*

*Ключові слова:* Галичина, мультикультуралізм, Австро-Угорщина.

*Барандій Артем Юрійович,* аспірант Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв

#### **Роль австро-венгерської національної політики в формуванні ідентичності українців Галичини кінця ХІХ – початку ХХ століття**

В статті аналізується концепція, яка стосується державної стратегії по відношенню до національних меншин в умовах багатонаціональної держави. На прикладі Австро-Угорщини розглядається модель «м'якого мультикультуралізму» Ч. Кукатаса та наслідки її реалізації для українців Східної Галичини.

*Ключевые слова:* Галичина, мультикультуралізм, Австро-Угорщина.

*Barandiy Artem,* Postgraduate Student of the National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts

#### **The role of the Austro-Hungarian national policy in shaping of Ukrainian identity in Galicia in the end of the XIXth – the beginning of XXth century**

The article analyzes the existing concepts concerning the government strategy towards the minority in terms of the multinational state. The example of Austria-Hungary, the model of «soft multiculturalism» Charles Kukatasa and its implications for Galicia (Eastern Ukrainian).

*Key words:* Galicia, multiculturalism, Austria-Hungary.